

STARTBIJeenKOMST CoP BENUTTING REGIONALE BIOMASSA NOORD VELUWE

13 maart 2019, Oude School Ermelo

Aanwezig:

Naam	Bedrijf/instantie
1 Ben van Laar	Gemeente Ermelo
2 Sander Uiterwijk	MLG Gebiedsontwikkeling
3 Jan Wentzel	Waterschap Vallei en Veluwe
4 Bonnie Wopereis	Fa. Kamphorst Ermelo
5 Roel Oosterhof	Oosterhof Poolen
6 Eline Graaff	Gemeente Putten
7 Henk Prins	Gemeente Oldebroek
8 Harald van den Akker	Natuurmonumenten
9 Henri van Pijkeren	Gemeente Ermelo
10 Paul Liempt	Omgevingsdienst
11 Gerco Overweg	Hortipro, IGEV
12 Yvonne Röling	MLG Gebiedsontwikkeling
13 Jan Dekker	Biogasproducent
14 Marie Thérèse Tetteroo	Gastspreker, bureau Over Morgen
15 Simon Miske	Organisatie, IGEV, gemeente Oldebroek
16 Frans Feil	Organisatie, BTG
17 Nathalie van den Berg	Organisatie, BTG

Programma:

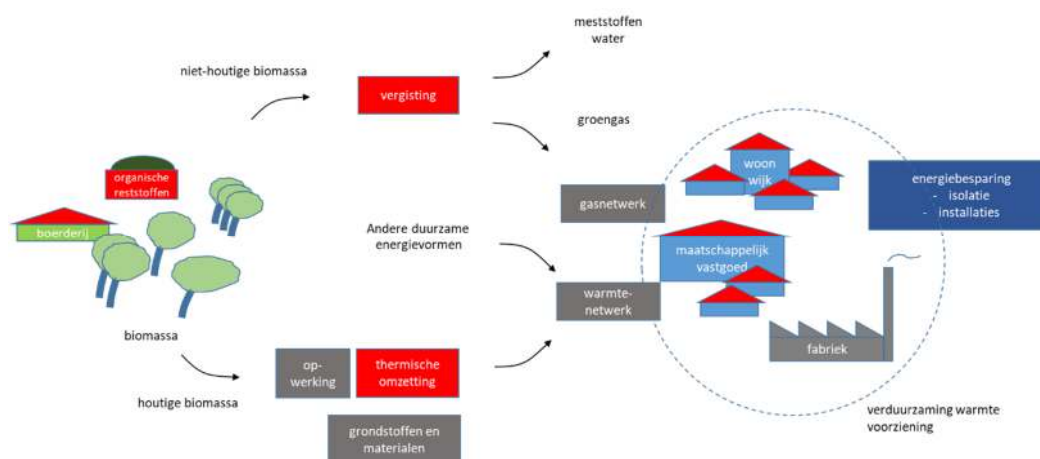
15.00 u	Inloop
15.30 u	Inleiding door Frans Feil. Frans Feil is senior bio-energie adviseur bij BTG en coördinator van de CoP. Daarnaast is hij cluster coördinator van het Bio-energiecluster Oost-Nederland.
15.50 u	Duurzame energieplannen in de regio en de mogelijkheden voor biomassa, door Marie Thérèse Tetterode. Marie Thérèse was werkzaam voor de bio-centrale Purmerend, en werkt nu voor het bureau Over Morgen.
16.20 u	Mogelijke thema's voor samenwerking op het grensvlak van duurzame energie en biomassa, door Frans Feil
16.40 u	Discussie
17.00 u	Afronding en borrel

Welkomstwoord en voorstelronde door Frans Feil

Welkomstwoord door Frans Feil en een voorstelronde van de deelnemers van de CoP om met elkaar kennis te maken.

Presentatie Community of Practice: Benutting regionale biomassa Noord-Veluwe

Frans Feil geeft een inleiding over de CoP en legt het doel uit. Het doel is het delen van kennis en ervaring om tot nieuwe samenwerkingsprojecten te komen om regionale biomassa zoveel mogelijk binnen de regio te benutten. Daarmee willen we de lokale betrokkenheid van bedrijven stimuleren. Frans vertelt over het voortbouwen op bestaande kenniskringen (met daarbij voorbeelden) en de samenwerking van de CoP met IGEV en Biomassatafel Gelders Energieakkoord, en de leidende principes om zo waarde in de regio te houden, stimuleren van lokale bedrijvigheid, cascadering, kwaliteit van de bodem te behouden en om doelstelling van de regio met betrekking tot verduurzaming van de energievoorziening te kunnen behalen. De CoP moet een verbinding leggen tussen biomassa en warmte. Frans legt dit uit aan de hand van het onderstaande figuur.

Presentatie van gastspreker Marie-Thérèse Tetteroo over duurzame energieplannen in de regio en de mogelijkheden voor biomassa.

Marie-Thérèse Houdt een inspirerende voordracht over de stadsverwarming Purmerend en de energietransitie. Marie-Thérèse is werkzaam geweest voor de bio-centrale in Purmerend, waar nu 100.000 ton houtsnippers van Staatsbosbeheer omgezet worden naar duurzame warmte voor de gemeente Purmerend. Dit komt neer op een verduurzaming van 25.000 huishoudens en 1.000 bedrijven. De gemeente Purmerend is hierin 100% aandeelhouder en samen met een gedreven energietransitieteam en een betrokken projectgroep vanuit vergunningverlening en diverse partnerschappen was het mogelijk om samen contracten aan de gaan en om de kwaliteit te borgen.

Vervolgens vertelt Marie-Thérèse over het bureau Over Morgen, waarvoor ze nu werkzaam is. Over Morgen is een adviesbureau dat werkt aan een duurzame leefomgeving. Ze vertelt ook dat voor de energietransitie plannen moeten worden gemaakt voor 2021 op drie verschillende niveaus: de wijk met een wijkuitvoeringsplan, de gemeente met een transitievisie warmte en de regio met regionale energiestrategieën. Daarnaast is het bureau Over Morgen bezig met het

maken van energiemixen, waarbij de opgave naar energieneutraal in 2050 inzichtelijk en concreet gepresenteerd wordt. De energiemixen dienen als bouwstenen in aanloop naar de RES en warmtevisies.

Vervolg presentatie door Frans Feil Verduurzaming warmtevraag en biomassa

Frans Feil geeft uitleg over de verduurzaming van de warmtevraag en biomassa met als voorbeeldcase de gemeente Oldebroek. Van de gemeente Oldebroek is een warmte-analyse gemaakt om zo de potentie en beschikbaarheid van biomassa zoals hout en mest in kaart te kunnen brengen. Ook presenteert Frans de potentiële warmteplannen voor de gemeente, zoals het aanleggen van een warmtenet, promotie van houtpellets in plaats van haardhout, hybride warmtepompen, ruimte bieden voor mestvergisting en het maken van een actieplan bos- en hout voor buitengebied. Hij benadrukt het belang van combinaties:

Combi	Energie-inzet	Energie-bron	toelichting
1	Verhoogde inzet hybride warmtepomp	Ontwikkelen biogasproductie	Met ontwikkelen lokale mestvergistingsprojecten kan meer groen gas worden geproduceerd dat gebruikt kan worden in hybride warmtepompen. Deze werken op combinatie van elektriciteit en gas.
2	Verhoogde inzet pelletketels	Ontwikkelen klimaatslim bos- en landschapsbeheer	Bij het verhogen van de lokale houtvraag is het belangrijk om ook de lokale biomassa-productie te verhogen, in combinatie met hogere CO2 opslagcapaciteit en hogere landschapskwaliteit

Discussie

Tot slot volgde een discussie over de benutting van de regionale biomassa. Zo kwam Harald van den Akker (Natuurmonumenten) bijvoorbeeld met een opmerking over haardhout. In Oldebroek worden veel huizen verwarmd met lokaal hout. Rendement is echter laag. Inzet van hout in wijkverwarmingsinstallaties zou veel beter zijn. Ook zijn pellet kachels veel efficiënter dan open haarden. In de Achterhoek merkt hij versteviging van het landschapsonderhoud door de komst van een grote industriële houtgestookte installatie bij Forfarmers. Het bedrijf ondersteunt lokale partijen bij het onderhoud van houtwallen en landschapselementen. Ook ziet hij perspectief op termijn voor hoogwaardige inzet van reststromen. Hij verwijst hiervoor naar de veelbelovende pyrolyse route. De regio zou daar deze opties moeten kijken.

Wat betreft vergisting, zou gekeken kunnen worden naar vergisting van alle mest. Jan Dekker pleit hiervoor. Hierbij kunnen ook nutriënten worden teruggewonnen. Het waterschap werkt hier ook aan. Locatie-ontwikkeling met vergunningen blijft hiervoor wel belangrijk aandachtspunt.

Frans Feil vindt dat er niet één oplossing is tot verduurzaming, maar dat we in de toekomst meerdere combinaties zien van oplossingen, zoals een warmtenet in de kernen, buitengebieden houtpellets, hybride warmtepompen in tussengebieden in combinatie met stimuleren van vergisting en klimaatslim landschap. Geothermie bron is interessant. Specifiek onderzoek is nodig om de haalbaarheid vast te stellen.

Afronding bijeenkomst

De volgende bijeenkomst wordt over ongeveer 2 maanden gehouden, de exacte datum en locatie volgen nog. In deze bijeenkomst zal de voorbeeldcase Ermelo besproken worden en zullen er 2 gastsprekers (intern en extern) aanwezig zijn om een inspiratieve toespraak te kunnen geven voor onze CoP. Dan zullen ook de mogelijkheden voor combinatieprogramma's worden besproken. Frans Feil en Simon Miske hebben hiervoor binnenkort een gesprek met de provincie. De provincie gaat middelen beschikbaar stellen voor verbetering van regionale leveringsketens. Dit biedt kansen voor de Noord-Veluwe.